
Hvor gaar vi hen?

En prædiken af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Hvor gaar vi hen?	4
Trinitatis søndag	4
Metadata om værket	4
Metadata om værket	4

Hvor gaar vi hen?

Trinitatis søndag

Prædikedag Trinitatis søndag

Prædikedato 19. maj 1940

Prædiketekst Johannes 3,1-15

Prædiken ID P190540-01

Kilde KMF-nr. 76.03.02. Studenterbladet maj 1940. Siegumfeldts udklipsarkiv, mappe 10. På manuskriptarkene er titlen 'Hvor skal vi gaa hen?'.

Hvor gaar vi hen?

Men der var en Mand af Farisæerne, han hed Nikodemus, en Øverste iblandt Jøderne. Han kom til Jesus om Natten

Denne Hvileløshed om Natten er der mange Mennesker, der har lært at kende i den sidste Tid. Mange, og det ikke af de ringeste.

Især tænker jeg paa dem, for hvem Religionen var et "Ikke mere". Det, der siges i Kirkerne, er for dem Ord uden Sammenhæng. Maaske er der noget kønt i Tanken om et kærligt Forsyn, og at vi skal alle være Brødre. Men dels er denne smukke Lære vævet ind i Symboler, der forlængst har tabt deres Mening, og Dogmer, der er simpelthen afskrækkende, og dels er det med Forsynet jo kun paradoksalt Gæteri, og af de Kristnes Færd lyser ingen Broderskabsfølelse. Vi likviderer altsaa Kirken og al dens Væsen og alle dens Gerninger, og i Stedet for sætter vi — ja, hvad skal vi sætte? behøver vi i det hele at sætte noget? kan vi ikke bare leve vort Liv? Jo, men det maa dog leves efter en eller anden Grundsætning — ligegyldigt om vi gør os den klar eller ej. *Skal* vi gøre os den klar, maaske vi saa kan kalde den: Troen paa det gode i Mennesket.

Der er et Ord, der hedder Kulturoptimisme. Mange af de kloge var for kloge til at ville erklære sig for det Ords Dyrkere; men de var det nok alligevel. De regnede med, at dummere var Jordens Beboere heller ikke, end at de, trods mange Forvildelser og Tilbagefald, dog efterhaanden vilde faa den gjort mere og mere skikket til at bo paa. Alle vil gerne have det godt, leve længe og tage for sig af det rige Livs Anretning. Da vi gerne vil det alle, maa vi vel ogsaa ville hjælpe hinanden længere og længere ind i det skønne Maal. Og lykkes det ikke ogsaa? Hør hvilke Ord, der kan nævnes i Sejrsbulletinerne og saa opremses alt det, vi kender: Kommuneskoler og Lægevidenskabens Fremskridt, Aldersrente og Flyvemaskiner, ubestikkelig Retspleje og Levevilkaarenes Standardisering paa høj Basis Bevisgloserne snubler over hinanden i deres Triumfkankan.

Det er disse Nikodemer, der er blevet saa stille; de har kvitteret deres Nattesøvn. De gaar til ingen med deres Bekymringer, for det er de for stolte til eller for haabforladte til. Højst til en Nervaløge, Brom og Rejse til Napoli, der endnu kun har Krig med Vesus, som for Resten nu ogsaa skal bastes af Tekniken og lære skikkeligt at levere Strøm til Lys og Kraft til Byerne ved dens Fod.

Men det er kun et Faatal, der kommer saa langt. De fleste tilbringer de vaagne Nætter med March paa Dagligstuetæppet. Op og ned, op og ned. Det er det, der kaldes Revisionen.

For de synes jo, at alt det, der hidtil har baaret deres Liv, er ved at skride i Ruiner.

De vidste jo nok, at noget maa man lyve for at komme igennem Tilværelsen; men at det ikke bare er Hjalmar Ekdal, men endog store Statssamfund, der har Livsløgnen behov, ja der ganske kynisk bruger Løgnen som Eksistensgrundlag for deres Vælde, det havde de dog ikke rigtigt villet gaa med til at tro. De vidste nok, der var noget, der hed Konkurrence, men en viss Hensyntagen hører dog med til Omgangsformen mellem Mennesker. Nu ser de, at Orangutangerne er gentlemen i Sammenligning med *homo sapiens*. De troede ogsaa, at der til en viss Grad var noget, der hed Idealer; det var der ogsaa, ikke blot til en viss Grad, men fuldtud. Idealer, man snart sammenbidt, snart jublende sætter sit Blod, sætter sin Sjæl ind for. Men disse Idealers Indhold er blot det stikmodsatte af, hvad disse pæne Mennesker er opdraget og har opdraget sig selv til at tro paa og have Ærbødighed for.

Nikodemerne synes, at de er stukket i Ulykkens Galocher og havnet paa en fremmed Klode. De kender ikke Jorden mer. Der var ganske visst den sidste Verdenskrig. Men den klarede vi med, at det var den sidste. Og nu er den alligevel sluppet ud af Buret igen, og det saa eftertrykkeligt, at alle kan forstaa, at det Bur er ikke til at lukke, saa det ikke atter og atter og atter vil blive brudt op.

Men under disse Forhold er Livet ikke værd at leve. Jorden er alt for besudlet. Nu forstaar de, at det er ikke muligt at være til uden en Tro. Men hvor skal de vende sig hen for at faa Hjælp? De ved maaske, hvor Udleveringsstederne for Gasmasker er? Findes der ogsaa Udleveringssteder for Tro?

Ja, hvordan skal man bjerge sig? Finde en Busk og stikke Hovedet i? Æstetikken, Teater, Vers? Forøget Arbejde? Hjemliv? Bare sørge for ikke at tænke, bare glemme, ustandselig være optaget. Men hvorlænge kan Nerver holde til en saadan Belastning?

Et andet Middel er at kaste sig ud i Forraelsen. Være glad med de glade! Glamme med de Ulve, man er iblandt! Hurra for de nye Idealer! De gamle var Svaghed og Tossegodhed og Blødsødenhed. Forkrøbling af det frie Menneske, Rod i Klosterpolitik fra Middelalderen! Leve Selvudfoldelsen, leve Sundhed og Styrke! vé over de svage! Her kommer Jungleloven og vi.

Da er det en og anden Nikodemus opgiver den hvileløse Vandring i Ring, trækker i Galocher og Overfrakke for at prøve at finde den Brønd under Stjerneerne, hvor Jesus har svøbt Kjortelen om sig og sat sig til Hvile for Natten.

Da Nikodemus gaar fra Jesus, har han ikke faaet besvaret nogen af de Spørgsmaal, han kom for. Han fik ikke engang stillet dem. Og har han en Kone derhjemme, der spørger ham: "Hvad sagde han saa?" vil han se paa hende og sige: "Hvad han sagde?"

Og han husker det ikke for godt. Men hvad han husker, det er Manden. Den Mand, der sad over for ham og talte. Denne Mand, der var saadan, at nu var det til at være paa Jorden igen.

Nikodemus prøvede sidenhen at rekonstruere noget af det, der var sagt. Han syntes, at det maatte være noget om en almægtig Gud, der trods alt dog havde alle Traade i sin Haand og nok skulde faa det hele i Lave til sidst. Noget om, at Sandhed og Kærlighed til syvende og sidst er Livets stærkeste Magter, hvor meget end det modsatte ser ud til at være Tilfældet. Noget om, at der *var* et Liv efter Døden, ja, at det var dér, det egentlige Liv begyndte. Var Ordene ikke faldet saadan? Det maatte de vel være. Men strengt taget — det var ikke det — Ordene betød ikke saa meget.

Men denne Skikkelse over for ham — det var, som om den vidste Besked med al Verdens Ondskab. Som om denne Jesus havde lukket det ind i sit Hjerte, Perversiteter og Grusomhed og Tankeløshed og misforstaaet Idealisme — alt, hvad af ondt nævnes kan. Han havde lukket det ind i sit Hjerte og lidt umenneskeligt under det og — overvundet det. Ja, nu huskede Nikodemus, at det var faret igennem ham, om ikke han, Manden over for ham, egentlig var en død. Han sad, som om Verdens Ondskab havde slaaet ham ihjel — ja, han havde bredt sine Arme ud langs med Bænkens Ryg, som om han hang paa et Kors. Men samtidig følte Nikodemus der i Stjernenatten, at han aldrig havde været nær et Hjerte, der slog saa levende som Hjertet hos denne dræbte Mand. Det var, som om al den Menneskehedens Lidelse, han havde følt, havde fyldt ham med en Kærlighed, der var endnu stærkere. En Kærlighed, der var saa stærk, at stærkere end den var ingenting paa Jorden. Saa maatte den vel blive staaende, naar alt andet gik under.

Eller rettere, den maatte vel sejre paa den Maade, at alt andet gik under i den.

Nikodemus lod sig ikke mere lamme af det onde i Verden, for han havde mødt noget, der var større. Han følte med sig selv, at der stod vigtigere Ting paa Dagsordenen, end om han kunde hitte ud af et eller andet System til at putte ind i sit Hoved og faa Tilværelsen til at gaa op i. Han lod Jordens Fremtid passe sig selv, om det skulde gaa op eller ned med det, vi kalder Kulturen og Civilisationen. For det eneste, der virkelig betød noget, det var,

at han, Nikodemus, fik Afløb for det, der var kommen ind i hans Hjerter hin Nat ved Brønden. At han af al sin Evne prøvede, mens han dobbelt ivrig passede sit Arbejde, at hjælpe de Mennesker, han fik med at gøre, en Smule til Rette med Tilværelsen. Han kunde aldrig finde paa at bruge saa flot et Ord som at elske dem, for han var jo bare Nikodemus, men lidt kunde han da altid hjælpe dem med at bære deres Byrder og stikke dem et Raad og have aabent Sind over for dem. Over for alle og især over for dem, der ærgrede ham.

Det gav hans Liv et helt nyt Indhold. Det var meget sundere end at rende rundt paa Gulvtæppet om Natten. Det var naturligvis stadig frygteligt at høre Bombeflyverne knurre forbi Huset. Stadig frygteligt at vide Mænd lægge Gift for hinanden og se Børn blive misbrugt. Men det var ikke lammende mere. Tværtimod! det manede til endnu friskere at hænge i.

Sandheden byder mig at sige, at der kom Tider, da Nikodemus blev træt. Syntes, han ikke duede til noget, og det hele blev til ingenting. Ja, der kunde endog komme Tvivl om, hvorvidt den Stjernenat ved Brønden ikke var en , han selv havde digtet det meste af dens Indhold ind i.

I saadanne Tider lærte han at blive glad for Daabens og Nadverens Hemmelighed — da følte han, at de dyrebareste Ord var disse: til dine Synders Forladelse. Men det var først senere. Han begyndte med Handling — at gaa paa med godt Humør ud fra et nyvundet Instinkt for, at Livets Gaade løses med Kærlighed.

Se, det lyder filosofisk — og saa er det ikke meget værd. Men Kraften i det var jo, at han havde mødt det, ikke som Filosofi, men som Kød og Blod.